

spisovanje in nabiranje muzikalij. Pride (izobražen) prijatelj, kateri hoče knjigo (zbirko) na pódodo, ker bi rad prepisal nekatere pesmi. Posodi jo. Prigodi se kaj mnogokrat, da prijatelj zopet nadalje posodi knjigo, katera „róma“ iz roke v roko. Dobi jo nazaj (ali pa še sploh ne več) in zgubljen je ves trud, da ni za pogled in rabo. Mar bi spisoval manjše knjižice, naredil krajše skupine, da vendar ni vse uničeno, ako se kaj pripeti, ter najbolj vredne reči kam — skril in ne posodil takemu, ki noče vedeti o ravnanji s tujim blagom.

Vsak je vesel, ako pričakuje kako novo reč; to je nekaj naravnega. Tudi ob jednom sklenu, kako jo bo varoval. Jednako učenci z nekim navdušenjem pozdravijo novo bolj učeno knjigo v novem šolskem letu. Ne bi bili tako srečni, ko bi gledali v 4., 5. in 6. šolskem letu isto knjigo, ker se je naveličajo. Vsak pazljivo posluša in pregleduje novo knjigo, kaj mu kdo pove o njej. Tista radovednost se drži otroka, katero mora učitelj pogostoma vzbujati, ker je radovednost ona lastnost, radi katere se izteka več znanosti v človeško dušo, kakor sicer mislimo.

Otrok prične z radostjo lepo pisati v vsak nov zvezek, ne bi ga dolgo veselilo pisati v zvezek, sešit n. pr. za čas jednega leta. Mora biti samo nekaj listov.

Iz navedenih vzrokov trdim: Knjige naj se prirejajo in izboljšujejo (kakor je bilo dosedaj običajno) jednorazrednicam ter sploh šolam posamezno za jeden ali k večjemu za dva oddelka oziroma razreda.

—x—
Fork. Linder

Naši dopisi.

Iz krškega okraja. (Konferencija.) (Konec.) Sedaj razmotriva vsak predmet posebej ter kaže, kako ga je treba učiti, kake posebnosti ima in o čem se razlikuje od drugih predmetov. Dodava opazke, opominja na doslednosti, svetuje, prosi, samo da bi olajšal težko, a sladko nalogo učitelju in učencu ter koristil s tem dobri stvari. Kar je našel dobrega, hvalevrednega pri nadzorovanji, to tudi z veseljem hvali; kar pa slabega, to tudi odločno graja. Plemenitega mišljenja, odločnega postopanja ter prostodušne doslednosti mu je Stvarnik v obilnej meri podelil, in g. nadzornik vsled svojega stališča ni premenil inenja svojega. Prav zato ga ljubimo i spoštujemo tembolj.

Končujoč svoje predavanje izraža g. predsednik le še željo, da bi bile njega današnje opazke vsprejete kot dobrohoteči navodi v daljno uspešno delovanje. Prepričan je, da se učiteljstvo resno trudi izpolnjevati svoje dolžnosti. Zato ne more kaj, da bi harmonije med učiteljstvom samim in drugimi stanovniki, med učiteljstvom in kateheti in raznimi šolskimi faktorji prav toplo ne polagal na srce. Saj učiteljevo stališče je že samo na sebi težavno. Ako si pa kolegi še sami med seboj grené življenje, ni čuda, da omaga posameznik in ne doseže povoljnega sadu. Naj vsak učitelj vestno izpolnjuje svoje dolžnosti, in harmonija bode nastala sama.

Ves nastop učiteljev v šoli in zunaj šole naj kaže neko dostojansko plemenitost in odločnost. Sploh naj sveti učitelj z lepim vedenjem.

Slednjič pa z radostjo izreče vsemu zbranemu učiteljstvu največje priznanje in pohvalo svojo.

Urno so že potekle skoraj 3 ure. In koliko lepega in koristnega smo že čuli! Nismo se tedaj protivili odmoru $\frac{1}{4}$ ure, saj je bilo treba uže duška našemu duhu.

O šolski klopi, nje sestavi in uporabi poroča g. Florijan Rozman, učitelj v Krškem. Pred vsem navaja napake, ki se nahajajo pri zdaj navadnih šolskih klopih. Na to navaja prednosti nove klopi ter omenja raznih konstrukcij. Zlasti povdarja vrline svoje izumitve, to je nove „Rozmanove šol. klopi“, katero kaže zbranej skupščini. Ko jo je do cela prerešetal, pokaže tudi svojo drugo izumitev, to je novo „Rozmanovo sestavljeno šolsko desko“. Konferencija mu s ploskanjem in z „dobroklci“ odobri oboje.

Poročevalka gđ. Avgusta Kolnik, učiteljica v Radečah, poročala je v krasnih in jedrnatih stavkih o „vplivu vzajemnega postopanja učiteljstva na isti šoli na otroško vzgojo“. Bujno je razvila svojo domislijo na podlagi resnega misljenja ter s tem pokazala, da jej popolnem pristojna ime „učiteljica“, ter da je vredna imena „vzgojiteljica“. Za njeni izvrstni referat je bila občno pohvaljena; in tudi g. predsednik jej je izrekel pohvalo.

Da se je skrbelo pri konferenciji tudi za okrajno učiteljsko, učiteljsko in šolarsko knjižnico in da se je vse potrebno za to ukrenilo, razumno je samo ob sebi.

Na to se preide k tiskovnim in stvarnim napakam v II. in III. berilu (nove izdaje)

Glavni poročevalec g. Ivan Rupnik, nadučitelj v Leskoveci, ušteva, kdo je poslal poročila. Na to stavi nasvete glede izpremembe omenjenih beril, zlasti da bi se izpustili nekateri berilni sestavki iz navedenih vzrokov. (Sprejeto.) Sprejet pa ni bil predlog glede napasnih izrazov, katerim bi se naj potem debate določila prava oblika.

G. Ravnikar nasvetuje, naj bi „Slov. Matica“ izdala zaznamek o besedah, kako jih je pisati. Oporeka mu g. Levec, češ, učiteljstvo je pač zmerno, da se o nepravilkah pravo domeni, in da bi „Slov. Matica“ tega skoraj gotovo ne storila, (pove razloge, po katerih se je razvidelo, da bi utegnil pač prav imeti). Seveda, takrat je imel na umu izraze, katerim bi pač določila pravo mesto vsaka boljša slovnica, izraze, katere bi moral g. poročevalec prišteti tiskovnim pomotam, ne pa, da bi se o njih še le domenilo, ali celo, da bi trebalo tu kake strokovnjaške-filološke roke. Za to se ne čudimo predlogu g. Lundra, da bi se posredovanjem c. kr. okraj. šol. sveta nastavil na Dunaji črkostavec, zmnožen tudi slovenščine, ker bi potem izostalo mnogo tiskanih napak. G. dr. Romih toplo priporoča nasvet Ravnikarjev. G. Pretnar je Levčev pristaš. „Wolfov slovar naj bi določil omenjenim besedam pravo končnico in obliko“, pravi g. Bezljaj, kar se po priporočilu g. nadzornika tudi odobri.

G. Gantar predlaga, da bi se dolge proizvode v berilih ali izpustilo ali pa razrešilo v krajše stavke. (Vsprejeto.)

Mislimo, da se homo čez leto dnij že lahko ponašali z zemljevidom krškega okrajnega glavarstva, katerega izda in založi okrajna učit. knjižnica. Formular zanj že tudi imamo naravnost iz voj. geogr. inštituta na Dunaji. Kaj ne, Krčanje napredujejo.

Za nemški pouk v ljudski šoli se uvedejo Heinrichova berila.

Še nekaj Vas morda zanima: volitve. Da pa ne bom besedil. Vam na kratko povem, da sta bila izvoljena zastopnikoma učiteljskega stanu v okrajni šolski svet za bodočo 6 letno funkcijsko dobo g. Iv. Levec, nadučitelj v Radečah in v ožji volitvi g. Ivan Lapajne, meščanski šolski ravnatelj v Krškem (proti g. Lundru). Gospodoma izvoljencema častitamo, a brezpotrebno bi bilo povdarjati, da bi naj učiteljstvo v resnici zastopala, ker sta že itak znana kot za šolstvo vneta moža. Stalni ter knjižnični odbor sta ostala stara. Pri posameznih nasvetih je došel nek spis v razmotrivanje, kateri se je pa odložil na prihodnje leto.

S tem je bil oficijelni del konferencije končan. G. predsednik zahvali poročevalce za trud in govore, vse pa za njih udeležbo in potrpežljivost želeč jim, da bi mnogo sadu obrodila današnja konferencija. Na to zaključí konferencijo ob 3. uri popoldne.

G. Iv. Lapajne, namestnik predsednikov, zahvali g. predsednika za njegove krasne in mnogo sadu obetajoče govore ter za njega odločno in nepristransko vodstvo konferencije.

A učiteljstvo se še ni razšlo po konferenciji, završeni še niste bili zadnji 2 točki dnevnega vsporeda: zborovanje „Pedagogijskega društva“ v Krškem ter koncert.

Kolike in neprecenljive važnosti je „Ped. društvo“, to ve vsak šolnik. Dasi broji že mnogo udov po širnej demovini, vendar gmotno bi lahko stalo na boljših nogah. Upamo, da prodré kmalu tudi v kroge naše inteligencije, da se tedaj i ne šolski faktorji jamejo zanimati za važno nalogo ljudsko šolske izornike, in da se po njih preseli prava vzgoja otrok med prosto ljudstvo.

Zmračilo se je. A zmračila se niso naša čela, vsaj krasno je bilo taistega dne. Burni hrup mestnega življenja je nekoliko potihnil; tako smo čuli šumenje valov bistre Save. Tudi drobni ptički so že potihnili, le prvenček slavček je še žvrgoel v tihem logu nad Krškem. Posedali smo že nekaj časa po klopih v Gr. vrtu, in čuj! Za blede luno zamrgolelo je tudi nebrojno svetilila zvezdic na nebu, za pomenljivim dném pa je legel na trdnjo zemljo krepčujoči mrak, ki je naše duše z nova pomlajil. Res, krasno je bilo taistega večera. Pa kako bi tudi ne bilo. Šuj je bilo učiteljstvo vsega okraja zbrano v krogu svojega ljubega g. nadzornika, ko si čul najkrasnejše melodije, ki so se izlivale v prijazne harmonije in zraven si še izvedel, zakaj tako. Peto se je zares fino. Izlasti je pohvaliti ženski zbor, kateri se je pred vsem odlikoval. Čast krškemu ženstvu! Da nas še v prihodnje počastite s koncertom, tedaj ne bo ločitev manj težja od letos.

Julij Slapšak.

Iz kamniškega okraja. (Anton Vrančič †.) Nekoliko pozno prinese vrli naš „Tovariš“ dolžni obolus jednemu tovarišu, a čakal sem vedno, da se kateri sotrudnikov, ki so bili v službovanji z njim v ožji dotiki, spomni ranjega. Zato mi oprostí blagi Tonček da to še le sedaj storim.

Anton Vrančič je bil rojen dné 4. pros. 1855, kjer mu je bil oče učitelj. Obiskoval je ljudsko šolo v Moravčah in v Ljubljani, dovršil tam i tri realke, pripravljalni tečaj in prvi letnik na učiteljski, ostali dve leti pa v Mariboru. Po dovršenih študijah vrnil se je na Kranjsko, ter dobil prvo službo v Trebnjem, kjer je služboval okoli 2 leti. Od tu se preseli v Metliko, kjer je i nekaj nad 2 leti služboval. Ko pa je bila razpisana služba v Zagradcu, kjer mu je bil brat župnik, kjer so stanovali i njegovi stariši ter ljubljena sestra, prosil je za Zagradec, kar je tudi dobil. Tu si je zbral svojo družico. To je trajalo več let. Ko pa je njegov brat zaradi hude bolezni dobil drugo službo in so se stariši preselili v Ljubljano, ni hotel več tam ostati ter prosil za Dolsko. Tu je prav zadovoljno živel. Zrak, ko domač, mu je ugajal, število otrok ne preveliko, spoštovan od občanov, ljubljen od učencev ter do svojih starišev v Ljubljani po železnici zvezan.

Zaradi družinskih razmer menjal je s tedanjim učiteljem g. Zupanom ter se zopet vrnil v Zagradec. Vedno slabotnega zdravja, pešal je zadnja leta bolj in bolj, k temu je pripomogla še smrt njegovih bratov in starišev, katere je prav sinovsko ljubil.

Bilo je nekega šolskega dné, ko se srečava v Ljubljani. Precej se odločim nadzornikom, ter ga šaljivo-resno baram, kaj je z njegovo šolo. A ko mu natančneje pogledam v obraz, vidim roseče oko in čujem besede, koje so razodevale žalost, ker mu je oče umrl; umaknil sem svojo nagajivost ter mu v zadoščenje obljubil, da hočem i jaz k pogrebu, akoravno se mi je zaradi dolge poti mudilo. Hodila sva skupaj, pogovarjala se to in ono, a vselej govorico zopet napeljal na svoje ljube stariše. Da, mislil sem si, kdor hoče ljubezen obuditi, mora sam ljubiti. Tak mora učitelj biti.

Na vrh teh udarcev moral je poučevati nad 170 otrok in v kakšni sobi! A jenjal ni; ker ni mogel že več prosto hoditi, lezel je ob palici v šolo, čakaje, kdaj dobi odpust. Dobil ga je veliki teden ter čez mesec dni tega prestal, umrl je 23. mal. travna 1894, zapustivši milo mu soprogo in tri ljubljene hčerke, od katerih je najstarejša 8 let, najmlajša 20 mesecev stara.

Njegov pogreb, katerega se je udeležilo 18 učiteljev in učiteljic in veliko ljudstva, pokazal je, kako je bil priljubljen. Marsikatero oko odraslega je rosilo, ni čuda, da so otroci tugovali za svojim učiteljem.

Po slavi ni hrepenel, družine ni iskal, bil je najraje doma kot ljubeznjiv soprog in skrben oče, a kadar so se zbrali tovariši v posvetovanje, njega ni manjkalo. Brigal se je za vse gibanje na šolskem polji, ter gmočno podpiral. O prostih urah bavil se je rad s sadjerejo, katero je navzlic nedostatnim šolskim vrtom, otroke vedno poučeval.

Ti pa blagi Tonček končal si že svojo zemeljsko pot; veselih trenutkov nisi užival, kajti niso Te poznali; marsikaj si prestal, a najbolj mučilo je Tvoje blago srce bolest in nesreča drugih; zaslužil si, po človeškem mišljenju sicer prerani pokoj, a Bog je sklenil tako, torej: V miru počivaj!

Liscan.

Društveni vestnik.

Izpod Leskovega grma dne 25. listopada t. l. (Izv. dop.) Dne 2. listopada je imelo učiteljsko društvo kranjskega šolskega okraja svoj občni zbor. Udeležba je bila razmerno precej obilna. V novi odbor so bili izvoljeni sledeči gg.: nadučitelj Drag. Česnik predsednikom, nadučitelj Andr. Kmet podpredsednikom, nadučitelj M. Bregant tajnikom, učitelj Fr. Luznar blagajnikom; odborniki pa: nadučitelj Drag. Benedik, učitelj Jan. Kuhar in gospica učiteljica M. Rooss

Občni zbor se je kolikor možno oziral na dejanske potrebe in marsikaj ukrenil, da se v zadnjem času nekoliko razrahljanemu društvu zagotovi obstoj. Obžalovati je sicer, da nekateri prav zaslužni in delavni gospodje niso v odboru, a nadajamo se, da bodo društvo istotako podpirali s svojimi svetom in svojimi izkušnjami.

Zajedno se pa drznem ob tej priliki apelovati še enkrat na vse p. n. gospice tovarišice in gg. tovariše, da izvolijo ne samo pristopiti društvu, ampak privabiti mu tudi kakega prijatelja-podpornika. Ponavljam iskreno željo, naj bi ostalo društvo vez bratske sloge med nami, naj bi ono združevalo vse vrle moči k vzajemnemu, plodonosnemu delovanju, naj bi postalo izraz — zrcalo solidarnega slovenskega učiteljstva našega okraja! Delajmo tedaj čast društvu in — samim sebi!

Pircan.

Vestnik.

God presvetle cesarice se je po vseh šolah slovesno praznoval s sv. mašo.

Osobne vesti. G. *Francišek Schiffrer*, učitelj v Rudniku pri Ljubljani je imenovan 4. učiteljem na mestni nemški deški šoli v Ljubljani. G. *Slavoj Kleč* je dobil 3. mesto na mestni deški šoli v Ljubljani in g. *Josip Janovsky* pa 2. mesto na tej šoli. Gdč. *Parla Kren* je dobila začasno 3. učno mesto v Knežaku. G. *Francišek Gärtner*, učitelj v Velešovem je imenovan 4. učiteljem na deški šoli v Kranji. Gdč. *Parla Wölfling* iz Velikih Lašč je dobila 4. mesto, g. *Viktor Jaklič* 3. mesto in g. *Albert Sitsch* pa 2. mesto na štirirazrednici v Št. Vidu nad Ljubljano. Gdč. *Olga Wurner* je imenovana na 3. mesto na Bledu. G. *Rapč Andrej*, učitelj v Zalemlogu, je moral k vojakom. Gdč. *Marija Pajsar*, učiteljica v Trnovem na Notr. se je odpovedala službi; na njeno mesto je stalno imenovana gdč. *Alojsija Bizail*, učiteljica v Črnem Vrhu. Na Ostrožnem Brdu in v Podkrajju v postojiljskem okraju se je vpeljal ekskurendni pouk; prvega opravlja g. *A. Pegan* iz Suhorja in drugega pa g. *Jos. Kostanjevec* iz Colā.

Izpit učne usposobljenosti. V zadnjem listu smo poročali o vspehu teh izpitov. Med to poročilo se nam je vrnila neljuba pomota. Namesto „Izpit učne usposobljenosti so prebili“ mora stati: „K izpitu učne usposobljenosti so se oglasili“. V tem zmislu nam je poročal tudi naš poročevalec, kajti do istega dne, ko smo dobili poročilo v roke, je prebilo izpit šele najst kandidatov, ne pa kandidatinj, katere so delale izpit pozneje. Zato naj vse opazke o vspehu kandidatinj izostanejo. O izidu izpitov kandidatinj bomo poročali pozneje. *Ured.*